

Nous temps, nou folk

La música d'arrel pren una nova iniciativa als països catalans amb més música

Arnau Obiols, Joana Gomila, Maria Arnal i Marcel Bagés, Sandra Monfort, Tarta Relena i Joana Dark | Juan Miguel Morales, Alex Rademakers i Duna Vallès

En la música d'arrel s'ha afermat un nou paradigma estètic. Les eines són les de la música experimental, però els referents són ultralocals. Els discursos de fons i la manera de presentar-los, pensats en extrem. Les veus, majoritàriament joves i femenines; senzillament orgàniques quan cal, però també processades i distorsionades sense manies. Ocupen nous escenaris, reciclen antics rituals, assumeixen solemnitats primitives, conreen noves espiritualitats, redefeixen llegats i busquen la complicitat de mirades externes i fresques en la producció per fer una música que mira al futur i alhora és la clau per descobrir mons passats.

El gran cantautor d'Almacelles **Xavier Baró** ha explicat en més d'una ocasió que el folk és com una muntanya. Allà està, imponent, malgrat que alguns no hi paren atenció, mentre les modes voleien al voltant fent giragonses. Van canviant els arbres, els colors i la gent, però la muntanya sempre hi és. En una línia similar, l'agitador folklòric asturià **Rodrigo Cuevas** signa en el número 339 de la revista Enderrock un article-manifest en què diferencia clarament el que representa el folklore i el que representen les modes. Segons ell, no cal veure el folklore com una tendència, com una vistosa pintura superficial ni, molt menys, com una oportunitat de negoci. El folklore cal viure'l. Cal capbussar-s'hi. Demana més pràctica que teoria. Més fons que aparences.

Això és així. I això no vol dir que el folk no hagi d'evolucionar, per suposat. És com un mateix paisatge que va canviant. El folklore és una muntanya i una esponja. O, seguint amb l'alegre text de **Rodrigo Cuevas**, el folklore és un camí per on venen i van melodies que parlen del món. Entre

nosaltres, el traginer de cançons **Jaume Arnella** és amb tota seguretat un dels que més l'ha corregut. Com **Madò Buades, Artur Blasco i Botifarra. I Violeta Parra, Woody Guthrie i Matteo Salvatore**. Tots ells autèntics traginers de la cançó popular.

Les occitanes **Cocanha**, les gallegues **Tanxugueiras** o la grega **Marina Satti** són els exponents d'una tendència que recorre Europa i que, als Països Catalans, també creix i es fa sentir amb força. I és aquest mateix camí el que trepitgen, més recentment i a un altre ritme, músics joves, majoritàriament dones (diferència significativa respecte del folk de dècades enrere), que treballen a fons l'experimentació sonora i els recursos tecnològics presents, aplicant-los a repertoris, formes i lletres heretades del passat.

Però el que potser és encara més significatiu que l'experimentació amb el so és la mirada i el discurs que aquests artistes -**Tarta Relena, Arnau Obiols, Joana Gomila, Sandra Monfort, Joana Dark, Maria Arnal i Marcel Bagés**- projecten sobre el folk, incorporant al patrimoni col·lectiu les preocupacions de la societat actual: ambientals, de gènere, de justícia social? i també les inquietuds espirituals que els mouen, com si volguessin fer front íntim i creatiu al materialisme omnipresent del desmanegat ordre mundial actual. A les seves cançons hi trobem somnis de sostenibilitat: muntanyes, camins, illes, abismes interiors i exteriors? i també versos populars o clàssics de sabor atemporal que fugen de la superficialitat i de la immediatesa. Que retraten i valoren móns ultralocals, però sense anècdotes costumistes, sinó buscant allò que tenen d'universal i de simbòlic.

En paral·lel a aquesta evolució estètica i 'ètica', totes aquestes propostes han anat ocupant nous espais, escenaris i circuits. Els podem escoltar al Tradicionàrius i a la Fira Mediterrània de Manresa, però també en trobades de música experimental, d'electrònica, de poesia, de pensament, de literatura? o simplement en cicles de concerts que s'adrecen a tots els públics. Això vol dir que alguns sostres i endogàmies s'han trencat? Esperem que sí. Sigui com sigui, aquests músics abracen i rebreguen el patrimoni; saben que amb els llegats es pot fer el que es vulgui, cosa que no vol dir que es pugui fer de qualsevol manera. Perquè si alguna cosa tenen aquests músics, és criteri.

Fa un temps, l'enyorat **Jordi Fàbregas** lamentava que els del folk havien d'anar sempre 'amb una sabata i una espadenya'. Doncs bé, això ha canviat força. Al menys de portes endins, perquè encara n'hi ha molts, massa, que continuen sense veure-ho, o sense voler-ho veure. Avui el folk vola ben alt, equipat amb ales poderoses i calçat amb còmodes espadenyas.